

Lector univ. dr. **Raluca-Ioana Mocanu**
Facultatea de Drept, Universitatea din București

Infrațiuni din sfera criminalității organizate

Editura
Hamangiu
2024

ne privește, apreciem, contrar doctrinei^[1], că, față de modalitatea elementului material constând în „*ținere în stare de sclavie*” – ipoteză pentru care preexistă acțiunea de reducere la sclavie, nu avem tentativă. Actul material are caracter continuu, starea de sclavie prelungindu-se în chip natural.

Consumarea infracțiunii are loc atunci când a fost comis elementul material în oricare dintre modalitățile sale. În ceea ce privește modalitatea „*ținerii în stare de sclavie*”, față de caracterul său **continuu**, identificăm implicit și un moment al *epuizării* faptei, care coincide cu redarea libertății victimei.

1.7. Variantele infracțiunii

Legiuitorul a prevăzut **o singură variantă** de comitere a faptei. Asupra acestei asimetrii față de incriminarea traficului de persoane, respectiv a traficului de minori am mai atras atenția pe parcursul analizei infracțiunii și aici nu ne rămâne decât să reiterăm criticile noastre față de lipsa de coerență a ansamblului acestui capitol și neglijența cu care nu s-a realizat armonizarea vechilor incriminări cu cele noi, de vreme ce legiuitorul a optat pentru păstrarea lor.

2. Traficul de persoane (art. 210 C.pen.)

Articolul 210. Traficul de persoane

(1) *Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită:*

a) *prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate;*

b) *profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane;*

c) *prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.*

(2) *Traficul de persoane săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani.*

^[1] *Idem*, p. 301.

(3) *Consimțământul persoanei victimă a traficului de persoane nu constituie cauză justificativă.*

„Traficul de persoane este un exemplu extrem de injustiție socială perpetuat prin atitudinea dominant-subordonat ce îngăduie violența, conducând la suferință semnificativă pentru indivizi și rău pentru societăți. Traficul de persoane reunește traficul de femei, bărbați și copii pentru exploatare sexuală, în scopul muncii, al căsătoriilor forțate și comerț cu minori pentru adopții. Perpetuat de sărăcie, crize politice și economice, inegalități sociale și activități criminale, traficul de persoane este o problemă ce necesită atenție continuă și acțiune la nivel local și internațional”^[1].

Infracțiunea de trafic de persoane nu este un text de inspirație națională, ci presupune transpunerea în normă a definiției traficului de persoane, așa cum aceasta apare în Convenția de la Palermo privind criminalitatea organizată transnațională, mai exact în Protocolul Anexă II. În doctrină s-a arătat că „în anul 2000, odată cu adoptarea Protocolului de la Palermo, se dorea un instrument de nivel internațional ce viza reprimarea unei infracțiuni, percepută ca fiind din sfera criminalității organizate transnaționale”^[2].

2.1. Obiectul juridic

Întrucât doctrina susține puncte de vedere diferite vizavi de aceste aspecte, considerăm că, pentru a identifica obiectul juridic, trebuie să identificăm *valoarea socială protejată* prin norma de incriminare și apoi să înțelegem *relațiile sociale* din jurul acestei valori.

În opinia noastră, este necesar ca demersul să pornească de la clarificarea rolului infracțiunii de trafic de persoane (cu varianta trafic de minori) în contextul infracțional specific acestei forme de manifestare a criminalității organizate. Traficul de persoane incriminează fapta prin care victimele sunt recrutate, transportate sau ținute o vreme de anumiți făptuitori, în scopul exploatării lor ulterioare. Așadar, prin traficul de persoane, legiuitorul a construit o infracțiune obstacol, care se interpune între starea de libertate deplină a victimei și fapta ulterioară de exploatare propriu-zisă a acesteia prin supunerea victimei la

^[1] C. GUNDERSON, *Human Trafficking. The Trafficking of Women in Northern Germany for the Purpose of Sexual Exploitation*, Ed. LIT, Bremen, 2012, p. 3.

^[2] K. PLOUFFE-MALETTE, *Protection des victimes de traites des êtres humaines. Approches internationales et européenne*, Ed. Bruylant, Bruxelles, 2013, p. 178.

muncă forțată, supunerea victimei la practicarea prostituției, obligarea persoanei de a cerși etc.

Totuși, contrar situațiilor cel mai des întâlnite în cazul construcției unei infracțiuni obstacol ca infracțiune formală, de pericol, observăm că, în cazul de față, traficul de persoane este **o infracțiune de rezultat**, desprinzându-se în mod clar de infracțiunea prin raportare la care a fost imaginată. Acest lucru derivă atât din valorile sociale protejate efectiv prin incriminarea faptelor de exploatare și care se răsfrâng oarecum în amonte și asupra infracțiunii de trafic de persoane, chiar dacă nu identic, după cum vom detalia în cele ce urmează, cât și din specificul faptei, care conține conduite bine determinate în lanțul infracțional inerent al acestei forme de manifestare a criminalității organizate.

În mod tradițional, doctrina a apreciat că obiectul juridic al acestei infracțiuni este „libertatea individului, care este incompatibilă cu exploatarea sa de către alte persoane”^[1].

În opinia noastră, această afirmație păcătuiește prin surprinderea doar parțială a dimensiunii personalității umane și detașează paradoxal infracțiunea de trafic de persoane de faptele de exploatare la care se referă. Totodată, pentru a putea identifica obiectul juridic, trebuie să observăm că însuși legiuitorul a imaginat incriminarea ca o construcție complexă prin raportare la modalități faptice diferite de comitere a sa, ceea ce atinge implicit și valorile sociale vătămate în funcție de modalitățile de comitere.

În încercarea de a analiza opiniile din doctrină, potrivit cărora obiectul juridic al infracțiunii este libertatea persoanei, observăm că această afirmație nu subzistă prin raportare la comiterea infracțiunii prin modalitatea „*inducerii în eroare*”, situație în care *victima nu este lipsită de libertate*, ci doar *înșelată cu privire la adevăratul scop* de la capătul unui itinerariu propus de autorul infracțiunii de trafic.

Un exemplu inspirat din practică are în vedere ipoteza în care victima este recrutată prin intermediul unui anunț privind plasarea de forță de muncă în domeniul construcțiilor în țara X, „angajatorul” și angajatul agreând asupra unui anumit salariu și a unor condiții specifice de muncă. Contrar celor agreeate, când „angajatul” ajunge la locul efectiv de prestare a muncii, înțelege că este mai degrabă victimă decât angajat, fiind obligată să muncească mult peste programul

[1] G.-C. ZAHARIA, *Traficul de persoane*, Ed. CH Beck, București, 2012, p. 47.

permis de cadrul legal al țării respective, munca nu îi este remunerată sau remunerată cu sume derizorii, nu beneficiază de protecție socială sau alte forme specifice de protecție oferite în mod legal unui angajat. Mai mult decât orice, libertatea sa este îngrădită, aflându-se la dispoziția celor care îl exploatează. Aceștia din urmă fie își păzesc „angajații”, fie folosesc, în scopul prelungirii stării de aservire, o gamă largă de metode de intimidare, de la violența morală, până la cea fizică. În această ipoteză, raportat la fapta de trafic de persoane, victima și-a dat acordul de a pleca „la muncă în străinătate” și, deși consimțământul acesteia a fost obținut prin mijloace dolosive, nu putem să considerăm că pe perioada călătoriei (când se comite efectiv infracțiunea de trafic de persoane) libertatea victimei a fost atinsă efectiv. Într-adevăr, exploatarea sa ulterioară sau, mai exact, menținerea în starea de aservire necesară exploatarei sale prin muncă se suprapune peste o lipsire de libertate apriorică, însă aceasta nu este incidentală traficului de persoane comis când recrutarea, respectiv transportul victimei presupun inducerea victimei în eroare, ci apare exclusiv în raport cu actele specifice de exploatare a victimei, când suntem deja sub incidența efectului unei incriminări diferite – cu privire la exemplul imaginat, punem în discuție comiterea infracțiunii de supunere la muncă forțată sau obligatorie, prevăzută în art. 212 C.pen.

În opinia noastră, a admite altfel ar echivala cu greșeala de a contamina obiectul juridic al infracțiunii de trafic de persoane, ca infracțiune mijloc, cu obiectul juridic al infracțiunii scop. După cum se poate observa, infracțiunea de trafic de persoane și-a câștigat autonomia și merită evaluată ca atare.

Un alt exemplu pe care îl putem construi în scopul de a demonstra că infracțiunea de trafic de persoane nu aduce neapărat atingere libertății persoanei poate fi cel în care *victima este determinată să își vândă un organ contra unei sume de bani, prin profitarea de starea de vulnerabilitate a victimei.*

Ne imaginăm un caz în care există o clinică clandestină, care efectuează transplanturi de organe/țesuturi/celule de origine umană prelevate în mod ilegal. În această ipoteză, traficul de persoane poate avea un caracter mult mai sofisticat, intermediarii recrutează victimele din rândul celor care au o vădită vulnerabilitate economică și care sunt constrânse fizic/moral sau economic să își vândă un organ/țesuturi/celule. În această ipoteză cel sau cei care recrutează victima, profitând de starea sa materială precară, în vederea vinderii unui organ, țesut sau celule, poate comite infracțiunea de trafic de persoa-

ne. Și în această ipoteză, avem toate etapele traficului de persoane [recrutare, în varianta art. 210 alin. (1) lit. b)] prin raportare la infracțiunea de prelevare nelegală de organe ca scop al exploatării victimei aflate într-o stare de vulnerabilitate [art. 154 alin. (1) și/sau art. 156 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, coroborat cu dispozițiile art. 182 alin. (1) lit. e) C.pen.].

În exemplul de mai sus, *libertatea fizică a victimei nu este afectată* la momentul comiterii infracțiunii de trafic de persoane și nici ulterior, fără ca acest aspect să ne împiedice să constatăm că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane – art. 210 C.pen, dar și cele ale unei infracțiuni specifice exploatării victimei enunțate mai sus. Într-adevăr, odată ce începe procesul de exploatare, prin supunerea victimei la muncă forțată, respectiv prin obligarea sa să se prostitueze (în alte exemple), libertatea sa este limitată la cadrul permis de cel care o exploatează. Spre exemplu, dacă un funcționar al unui centru de protecție pentru copiii orfani se folosește de poziția sa profesională pentru a comite (indiferent de calitatea sa de autor, complice sau instigator) fapte specifice traficului de persoane, în sarcina sa se poate reține și comiterea unei infracțiuni de abuz în serviciu, incriminată în cadrul general de la art. 297 alin. (1) C.pen. De asemenea, dacă preluarea minorului de către traficant s-a realizat în schimbul unei remunerații oferite funcționarului public, se poate pune problema de a se reține și infracțiunea de luare de mită, prevăzută de art. 289 C.pen. Concret, pentru infracțiunea de trafic de persoane, în varianta agravată, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani. Alături de această infracțiune este previzibil să se rețină, în concurs, și infracțiunea de luare de mită, după cum neîndeplinirea actului de serviciu (în speță, protecția minorului) este sau nu condiționat de obținerea unui folos material.

În alte cazuri însă, într-adevăr, putem remarca faptul că infracțiunea de trafic de persoane presupune o *constrângere prealabilă a victimei*, împotriva căreia se exercită violențe fizice sau/și violențe psihice, iar libertatea sa este limitată încă de la momentul recrutării sale. Exemplul clasic – victima este răpită și obligată să muncească pentru cel care o răpește sau pentru o altă persoană, victima este obligată să se prostitueze etc.

Fată de aceste din urmă ipoteze, care presupun comiterea infracțiunii de trafic de persoane fie prin *răpirea victimei*, fie prin *constrângerea acesteia de a urma traficantul*, este lesne de observat că norma protejează implicit și *libertatea persoanei*. În aceste ipoteze,

victima este adusă în starea de dependență fizică sau emoțională față de traficant. Corelativ acestei modalități faptice, prin incriminarea faptei este protejată, implicit, și libertatea persoanei, în care recunoaștem și obiectul juridic al infracțiunii.

Atunci când am început demonstrația prezentă, plecând de la afirmația că nu ne raliem opiniilor majoritare exprimate în doctrină, am plecat de la premisa că obiectul juridic al unei infracțiuni presupune în prealabil identificarea acelei valori sociale protejate *in abstracto* prin norma de incriminare și care, implicit, este aptă să fie vătămată în oricare dintre modalitățile faptice prin care fapta poate fi comisă.

Obiectul juridic este o noțiune monolitică, ce nu poate fi divizată în funcție de modalitățile concrete de comitere a infracțiunii.

Într-adevăr, o trăsătură aparte a infracțiunii de trafic de persoane este numărul mare de ipoteze imaginate de legiuitor ca modalități faptice de comitere a infracțiunii, chestiune care îngreunează implicit analiza și ridică probleme de identificare a voinței reale a legiuitorului^[1].

Față de cele expuse mai sus și având în vedere și această observație din legislațiile altor state, formulăm o opinie contrară celei majoritar exprimate în doctrină, întrucât apreciem că ceea ce se protejează prin infracțiunea de trafic de persoane este **siguranța persoanei**, concept care reunește integritatea fizică, libertatea sa fizică, dar presupune mai mult decât atât. Ne referim în principal la protecția pe care autoritățile statului o oferă efectiv cetățenilor săi, în scopul de a preveni recrutarea victimelor.

Chestiunea privind valoarea socială protejată prin această infracțiune a suscitat și în alte legislații probleme similare, derivând din necesitatea identificării sale corecte. Criticile doctrinei străine ilustrează, ca un argument suplimentar, că legiuitorul național (așadar, nu doar cel român) s-a limitat să transpună dispozițiile recomandate de Convenția de la Palermo, fără a mai face efortul inventarierii scrupuloase a valorilor protejate, deși această clarificare constituie un element esențial în procesul incriminării.

Conceptul de „securitate personală”, ca valoare protejată, există în legislațiile altor state, chiar și în raport cu o arie mai largă de infracțiuni. Astfel, potrivit dreptului francez, „infracțiunile aducând atingere securității și libertății persoanei au fost, în varianta inițială, infracțiunile

[1] Acesta este motivul pentru care anumite legislații nu s-au mulțumit ca procesul de armonizare legislativă față de Convenția de la Palermo să fie o simplă traducere a dispozițiilor din Protocolul Anexă II.

privind răpirea, arestarea, deținerea și sechestrarea arbitrară de persoane, cărora odată cu Legea din 18 martie 2003 li s-a adăugat o nouă infracțiune de atingere a securității persoanei – traficul de persoane”^[1].

2.2. Obiectul material

Obiectul material poate fi *corpul persoanei* și nu doar în măsura în care admitem faptul că infracțiunea poate să se realizeze și prin acte materiale care se răsfrâng asupra corpului victimei, întrucât siguranța persoanei are însemnătate doar prin raportare la corpul victimei.

Facem din nou trimitere la faptul că infracțiunea de trafic de persoane are un profund caracter eteroclit, iar față de unele dintre modalitățile efective de comitere a faptei, putem găsi exemple care să ilustreze ipoteze pentru a identifica mai ușor existența unui obiect material. Avem în vedere caracterul complex al faptei, referindu-ne aici la ipoteza în care traficul de persoane presupune și exercitarea unor acte de violență fizică pentru realizarea constrângerii victimei sau ipoteza în care victima este recrutată prin răpire, cazuri în care se acționează efectiv asupra *corpului victimei*, care devine implicit *obiectul material* al protecției legale.

De asemenea, în doctrină au fost enunțate opinii cu privire la obiectul material al infracțiunii, derivând din analiza infracțiunii ca infracțiune de pericol: „Fiind o infracțiune de pericol, îndreptată împotriva libertății persoanei, traficul de persoane nu are întotdeauna un obiect material, întrucât acțiunea care definește elementul material nu este îndreptată și exercitată de fiecare dată împotriva unei existențe corporale materiale”^[2].

2.3. Subiecții infracțiunii

Subiectul activ

Subiectul activ al *variantei tip* a infracțiunii de trafic de persoane nu este circumstanțiat, putând fi așadar *orice persoană*. În mod firesc, legea incriminează fapta indiferent de calitatea făptuitorului.

Totuși, *varianta agravată* este construită prin raportare la un *subiect activ calificat*, și anume dacă infracțiunea este săvârșită de un

^[1] M. RASSAT, *Droit pénal spécial. Infractions du Code pénal*, Ed. Dalloz, Paris, 2014, p. 473.

^[2] I.G. OLTEI, p. 43, *apud* G.-C. ZAHARIA, *op. cit.*, p. 48.

funcționar public. Prin această variantă agravată, legiuitorul român a dorit ca, pe calea prevenției, să împiedice săvârșirea acestei infracțiuni de către funcționarii publici, care ar putea să își folosească atribuțiile specifice în scop infracțional.

În primul rând, spectrul „funcționarului public” apt să devină făptuitor nu este extrem de larg, pentru a raporta agravanta față de toate categoriile profesionale reunite în sfera înțeleșului penal al noțiunii de „funcționar public”. Afirmăm aceasta nu doar prin referire la categoriile de funcționari publici astfel enumerate la dispozițiile art. 175 C.pen. cu consecință asupra lărgirii sferei acestei categorii profesionale dincolo de sensul noțiunii din dreptul administrativ, ci referindu-ne cu precădere la modalitățile efective de comitere a infracțiunii – recrutarea, transportarea/transferarea victimei, dar și găzduirea sau primirea sa.

Într-adevăr, există anumite categorii de funcționari publici mai expuse să comită o astfel de infracțiune, prin exercitarea contrar legii a atribuțiilor specifice serviciului. Nu este greu să ne imaginăm scenariii sumbre în care avem, pe de o parte, personalul care are ca atribuții de serviciu educarea, respectiv îngrijirea copiilor abandonați sau orfani, și, de cealaltă parte, minorii vulnerabili a deveni victime. Într-un astfel de scenariu, funcționarul care nu este dedicat nevoilor reale de protecție și grijă specifice minorilor pot fi implicați în traficul de persoane. Chiar dacă un astfel de scenariu se situează nu doar în zona ilicitului penal, dar chiar aproape de limitele unui comportament uman normal, nu putem să excludem că pot apărea cazuri nefericite în care funcționarul public al unei astfel de instituții oferă, în schimbul unor avantaje materiale sau nu, un minor/mai mulți minori aflați în grijă sa, traficantilor de persoane. În mod evident, un astfel de făptuitor se poate folosi de calitatea sa profesională, de natură nu doar a-i facilita săvârșirea faptei, dar și de a-l învălui într-o premisă de corectitudine care poate, într-o primă fază, să îndepărteze anchetatorii de circumstanțele reale de comitere a faptei.

O astfel de ipoteză, în care un funcționar public va comite acte specifice traficului de persoane, ridică întrebarea dacă, alături de varianta agravată a infracțiunii, devin incidente și infracțiunile ce derivă din obligațiile de serviciu ale funcționarului și pentru neîndeplinirea cărora/îndeplinirea contrară legii, aceștia răspund penal.

În opinia noastră, prin raportare la infracțiunea de abuz în serviciu (art. 297 C.pen. – norma ce fixează cadrul general în materie), *prevederile art. 210 alin. (2) C.pen. au caracterul unei norme speciale*. Aplicând regulile interpretării normelor, potrivit principiului *specialibus*

generalibus derogant, rezultă că norma specială se va aplica prioritar. Astfel, dacă un funcționar al unui centru de protecție pentru copiii orfani se folosește de poziția sa profesională pentru a comite (indiferent de calitatea sa de autor, complice sau instigator) fapte de trafic de persoane, în sarcina sa se poate reține *comiterea unei infracțiuni de abuz în serviciu, în varianta specială prevăzută de art. 210 alin. (2) C.pen.*, fără a se mai reține și infracțiunea de abuz în serviciu, prevăzută în cadrul general de la art. 297 alin. (1) C.pen.

Totodată, dacă preluarea minorului de către traficant s-a realizat în schimbul unei remunerații oferite funcționarului public, se poate pune problema de a se reține și *infracțiunea de luare de mită*, prevăzută de art. 289 C.pen., iar dacă pentru a justifica dispariția minorului, funcționarul întocmește acte ce consemnează o realitate inventată, se va reține și *un fals intelectual*.

Subiectul pasiv

Subiectul pasiv nu este circumstanțiat, putând fi *orice persoană*. Totuși, putem să considerăm că, față de dispozițiile art. 211 C.pen., asistăm la o circumstanțiere negativă – în sensul că *textul nu este aplicabil victimei minore*, deoarece față de aceasta avem o dispoziție specială – pentru ipoteza în care victima traficului de persoane este un minor, legiuitorul a ales să construiască un text diferit, a cărui arhitectură este profund criticabilă, aspecte asupra cărora ne vom aplica la analiza dispozițiilor art. 211 C.pen. și la care facem trimitere.

În practică au existat soluții contradictorii față de următoarea ipoteză de fapt – *comiterea de acte materiale specifice traficului de persoane cu privire la mai multe victime, în aceleași condiții de loc și timp*. În raport cu această ipoteză, unele instanțe au apreciat că este vorba despre o pluralitate de infracțiuni, sub forma concursului real (sic)^[1], apreciind că față de fiecare victimă s-a comis o infracțiune unică, autonomă, în timp ce alte instanțe, din contră, au reținut o infracțiune unică, comisă în formă continuată.

Pe cale de consecință, a fost promovat un recurs în interesul legii, soluționat prin Decizia nr. 49/2007, prin care instanța supremă a concluzionat că *traficul de persoane comis asupra mai multor subiecți*

[1] Instanțele au reținut concurs real, deși în realitate era vorba despre un concurs ideal, întrucât vorbim de acte materiale comise în aceleași condiții de loc și timp – exemplul tipic – transportul concomitent al mai multor victime.

pasivi, în aceleași condiții de loc și timp, constituie o infracțiune unică, în formă continuată, iar nu mai multe infracțiuni aflate în concurs^[1].

În doctrină s-a apreciat că, odată cu aducerea incriminărilor în Codul penal, valoarea socială protejată prin norma de incriminare este diferită față de cea a faptelor incriminate în Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, ceea ce pune în discuție relevanța deciziei amintite anterior^[2].

2.4. Latura obiectivă

Elementul material

Legiuitorul a ales să incrimineze traficul de persoane prin transpunerea (cu modificări) în dreptul intern a definiției oferite de Organizația Națiunilor Unite în Convenția de la Palermo privind criminalitatea organizată transnațională. Mai exact, Anexa II – Protocolul privind prevenirea, suprimarea și pedepsirea traficului de persoane în special femeii și copiii conține textul sursă^[3] prevăzut în art. 3 parag. 1 al protocolului amintit.

Pentru a înțelege construcția infracțiunii, trebuie să urmărim întreaga sa arhitectură și să înțelegem fiecare dintre palierele pe care aceasta este edificată, întrucât elementul material este dublat de anumite cerințe esențiale care complică mult înțelegerea incriminării.

În doctrina străină s-a arătat că „traficul de persoane poate fi împărțit în trei segmente – *acțiunea* – recrutarea, transportul etc., – *metoda* – constrângerea, folosirea forței etc., și *scopul* – exploatarea – aceasta din urmă este descrisă într-o listă neexhaustivă de exemple

[1] I.C.C.J., Secțiunile Unite, Decizia nr. XLIX (49) din 4 iunie 2007 pentru examinarea recursului în interesul legii privind încadrarea juridică a faptei de trafic de persoane, comisă asupra mai multor persoane, în aceleași condiții de loc și de timp, publicată în M. Of. nr. 775 din 15 noiembrie 2007.

[2] A se vedea, pentru mai multe detalii, S. BOGDAN, D.A. ȘERBAN, *op. cit.*, p. 209.

[3] Potrivit art. 3 parag. 1: „*Trafficking in person „shall mean the recruitment, transportation, transfer, harboring or receipt of a person by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of giving or receiving of payment or benefits to achieve the consent of a person having control over another person for the purpose of exploitation. Exploitation shall include at a minimum the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs”.*

de exploatare. Așadar, traficul este, prin definiție, un proces tripartit și toate elementele trebuie îndeplinite pentru ca scopul definiției să fie atins”^[1].

Concret, infracțiunea de trafic de persoane are mai multe modalități alternative prin care se poate comite – *recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea și primirea* unei persoane (**elementul acțiune**).

Pentru ca infracțiunea să fie considerată a îndeplini toate condițiile de tipicitate este necesar ca actele materiale să fie comise în anumite circumstanțe imaginate în prealabil de lege. Aceste ipoteze pot reprezenta, la rândul lor, anumite infracțiuni sau pot descrie doar un anumit mod de operare, tipic traficului de persoane (**elementul metodă**).

În fine, ultimul palier al arhitecturii infracțiunii întregeste latura obiectivă și indică scopul urmărit de făptuitor – *cel al exploatării victimei* (**elementul scop**).

Revenind la modalitățile alternative ale elementului material, observăm că acestea indică foarte precis segmentul temporal în raport cu care infracțiunea se comite. După cum am arătat în partea introductivă a lucrării, *rațiunea pentru care legiuitorul a ales să incrimineze traficul de persoane este aceea de a preveni exploatarea*, oferind autorităților posibilitatea de a interveni înaintea ca victima să fie supusă oricăroră dintre formele de exploatare.

În cele ce urmează, încercăm să creionăm înțelesul fiecăreia dintre modalitățile alternative ale elementului material.

Recrutarea unei persoane presupune acțiunea pe care o întreprinde autorul faptei de a *alege victima* din rândul persoanelor ce întrunesc „cerințele” pe care piața traficului de persoane o cere.

Trebuie să precizăm că traficantul de persoane este cel mai adesea *intermediarul* care face legătura dintre rețelele de criminalitate organizată care exploatează victimele și victimele recrutate, așadar, el trebuie să își folosească cunoștințele despre victime și teritoriile unde acestea pot fi găsite, indiferent dacă vorbim despre traficul intern sau internațional de persoane.

Recrutarea este o activitate ce presupune găsirea victimelor, iar abilitatea făptuitorilor este extrem de importantă pentru „reușita afacerii”. Mai mult, dincolo de profitul efectiv căutat de infractori, aceștia trebuie să împiedice, totodată, și descoperirea acestei „afaceri” de către autorități.

[1] J. ELLIOT, *The Role of Consent in Human Trafficking*, Ed. Routledge, London and New York, 2016, p. 48.

Întrucât plasarea ulterioară a victimelor pe piața neagră este scopul principal urmărit de traficanți, recrutarea presupune ca alegerea victimelor să urmărească să răspundă corect „cererii”. În mod evident, victima exploatării sexuale nu va avea același profil fizic și/sau psihic, precum victima care va fi exploatată prin muncă forțată (în construcții, spre exemplu) sau victima recrutată pentru prelevarea de organe (chiar dacă această din urmă infracțiune se comite mai rar – sau informațiile nu sunt foarte numeroase, cu siguranță, cel puțin un aspect este extrem de important – starea de sănătate care să permită prelevarea de organe sănătoase). În fine, de vreme ce atât faptele de exploatare, cât și profilul victimei sunt diferite, rezultă că și modalitatea efectivă de abordare a victimei este diferită.

Potrivit *Ghidului legislativ al Protocolului pentru prevenirea, suprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special femei și copii, ce suplimentează Convenția Națiunilor Unite privind criminalitatea organizată transnațională*, recrutarea trebuie să fie înțeleasă într-un sens larg, presupunând „acțiunea de a atrage o persoană în procesul acesta și poate implica o multitudine de metode, inclusiv pe cale orală, reclame sau online prin internet. În cazurile de trafic transnațional, recrutarea cuprinde activitățile din țara de origine, de tranzit sau de destinație, spre exemplu, prin implicarea agenților de recrutare legale sau semilegale”^[1].

De asemenea, în doctrină s-a arătat că „victimele sunt recrutate cel mai adesea prin reclame înșelătoare pentru locuri de muncă ori promisiuni mincinoase din partea unui cunoscut”^[2].

Transportul este a doua modalitate alternativă din care este format elementul material și presupune *deplasarea victimei*, astfel încât aceasta să ajungă la locul unde se va derula activitatea de exploatare. Transportul victimei se realizează, în general, de persoane implicate în activitățile anterioare exploatării, situându-se, la fel ca și în cazul recrutării, în amonte în raport cu actele de exploatare.

Ar fi interesant de aflat, folosindu-ne de datele existente la dispoziția autorităților implicate în anchetarea faptelor de trafic, în ce măsură actele de recrutare și actele de transport sunt comise de aceeași autori, altfel spus, dacă în lanțul infracțional specific asistăm sau nu la o „diviziune a muncii” între recrutor și transportator sau faptele sunt comise de aceleași persoane.

[1] file:///C:/Users/RI/Downloads/TiP_LegislativGuide_Final.pdf, p. 29.

[2] J. ELLIOT, *op. cit.*, p. 54.